

Submission: 14.11.2018
Acceptance: 27.01.2019

Trump'ın Ulusal Güvenlik Stratejisi ve Küresel Bazda Ortaya Çıkabilecek Yeni Riskler

Orhan Göktepe¹

**Trump'ın Ulusal Güvenlik Stratejisi ve Küresel Bazda
Ortaya Çıkabilecek Yeni Riskler**

Öz

Aralık 2017'de Başkan Donald Trump'ın imzasıyla yayınlanan yeni ABD Ulusal Güvenlik Stratejisi aynı zamanda pek çok tartışmayı da beraberinde getirmiştir. Doküman, dünyadaki çatışma ve rekabet alanlarını doğru bir şekilde tasvir etmekle birlikte, çareyi klasik realist politikaların ısrarlı uygulanmasında arama gibi tehlikeli bir tercihe dayamıştır. Bu stratejinin verdiği en önemli mesaj, temel aldığı "realist" düşüncüyü ABD yönetiminin izleyeceği küresel politikaların merkezine yerleştirmiş olmasıdır. Temelinde her zaman çatışma potansiyeli olan bu ortamda varlığını korumak, çıkar ve güvenliğini sağlamak için devletlerin giriştiği güç mücadelesinin gerektiğinde savaşa dönüşmesi doğal bir süreç olarak kabul edilir. Esasında, uluslararası yapıyı belirleyen büyük devletlerin tavrıdır, diğer devletler güç dağılımına göre konularını belirlemeye gayret ederler. ABD'nin küresel boyuttaki bu çatışmacı politikası, Türkiye dâhil hiçbir ülkenin uzak duramayacağı pek çok riskleri barındırdığından dolayı ayrıca önem arz etmektedir. Stratejinin "Barış Kuvvet Yoluyla Koruma" başlığı altında; ABD'nin rekabet avantajlarını yenileyerek, askeri savunma sanayi, nükleer kuvvetler, uzay, siber alanlar, istihbarat, konularında izlenecek yöntemler belirtiliyor. "Amerikan Etkisinin Artırılması" bölümünde; ülkenin dünyadaki etkisini geliştirmek amacıyla, yeni ortaklıklar kurarak çok taraflı uluslararası ortamlarda daha iyi sonuçlar başarma ve Amerikan değerlerini üstün kılma gayretleri açıklanmaktadır. "Bölgesel Kapsamda Stratejiler" bölümünde, ABD'nin bölgesel boyutta izleyeceği farklı stratejiler vurgulanmaktadır. Bilginin, tıpkı enerji gibi, Amerikan ekonomik refahını ve onun dünyadaki stratejik pozisyonunu şekillendireceği tespiti yapılmıştır.

Anahtar Sözcükler: Ulusal Güvenlik Stratejisi, ABD, Donald Trump, Uluslararası İlişkiler, Realizm

**Trump's National Security Strategy and New Risks that
May Appear Globally**

Abstract

This article introduces and evaluates Donald Trump's National Security Strategy announced in December 2017. Although, the document accurately portray the area of conflict and competition in the world, it points out a risky strategic concept, realism, to pursue. The most important message given by this national security strategy is that it puts the "realist thought" at the centre of global policies that the US administration will follow. According to realism; it is normal process in the international environment, which always has a potential of conflict, the power struggle among states can easily turn into a war, if necessary to protect state's existence and to ensure their interests and security. In fact, it is the attitude of the big states that determine the international structure, other states try to determine their position according to the power distribution. This aggressive global policy of the US comprises many risks that no country can stay away, including Turkey. Saying that Russia and China are aggressively damaging US interests in a global dimension, he explains the determination of his administration to fight with them. Under the heading of protecting peace through force; it is described the ways how to renew the competitive advantages of the US, military defence industry, nuclear forces, space, cyber areas, intelligence. In the fourth chapter; in order to improve America's influence in the world, it aims at achieving better results in multilateral international settings by establishing new partnerships and efforts to override American values. In the fifth chapter, the strategies of the USA in the regional dimension are emphasized. It has been determined that information, like energy, will shape American economic well-being and its strategic position in the world.

Keywords: National Security Strategy, USA, Donald Trump, International Relations, Realism

1. Giriş

Barışın korunması üzerine çalışan teorisyenler ve liderler, devletlerarası işbirliği ortamının muhtemel savaşları önlemek için yegâne yol olduğu konusunda hemfikir olsalar da, politikacıların dünyayı realist bakış açısından görmeye ve olayları buna göre yorumlamaya olan

¹ Assistant Professor. Istanbul Yeni Yuzyil University, Istanbul, TURKEY. orhangoktepe@hotmail.com, ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-2345-6789>

eğilimleri asla değişmedi (Göktepe, 2017, s. 26). Kökenleri Thucydides, Machiavelli ve Hobbes'un eserlerine dayanan realist düşüncenin öncüleri arasında E. H. Carr, Hans Morgenthau, Reinhold Niebuhr, Kenneth Waltz, John Mearsheimer, Barry Buzan, Hedley Bull gibi teorisyenler sayılabilir. Temel olarak bakıldığında, realistler insan doğasının kötü olduğuna inanmaktadır. İnsanın asıl hedefi güç elde etmek, güce ulaşmaktır. Bu durumun değişmesi mümkün olmadığı için insanlar sürekli güce ulaşmak için mücadele etmektedir. Uluslararası ortamın süjeleri olan devletler de tıpkı insanlar gibi güç peşinde koştuklarından, devletlerarasındaki ilişkiler sürekli güç mücadelesi ve çatışmaların yer aldığı anarşik bir düzen olarak nitelendirilmektedir (Arı, 2002, s. 163).

Waltz'a göre savaş durumu, onu engelleyecek başka bir şey olmadığı için var olur. Bir başka ifadeyle; diğer çözüm vasıtalarının başarısız olduğu durumda savaş, sorunların çözümü için devletlerin başvuracağı bir alternatif haline gelir. Anarşik bir yapı olan uluslararası ortamda, anlaşmaya uymayan tarafı cezalandıracak bir merkezi güç olmadığına göre, çatışma olasılığı her zaman yüksek bir ihtimaldir. Varlığını sürdürmek ve çıkarlarını korumak için devletler kendi gücüne dayanmak zorunda (*self-help*) kalacağından güvenliğini maksimize etmeye çalışır. Bu gayretler diğer devletleri de endişeye sürükleyerek, onların da benzer davranışlar içine girmesine neden olur. Bu durum, uluslararası ilişkilerde "güvenlik ikilemi" olarak nitelendirilmekte olup, şiddet ve çatışma ortamının tırmanmasına yol açmaktadır. Güvenlik ikilemi içinde bulunan devletlerin çatışmasını engelleyecek yöntem ise, taraflar arasında güç dengesinin korunması gayretleridir (Kenneth, 2010, s. 117).

İkinci Dünya Savaşı sonunda, iki kutuplu bir güç dengesi ve nükleer silahların varlığı "uzun barış" diye adlandırılan, Soğuk Savaş dönemini başlattı. Her iki süper güç, realist politikalarla nüfuz alanlarını korumaya ve genişletmeye gayret ettiler. Ancak, her iki taraf da sonucu kendi lehine değiştirebilecek bir savaş girişiminde bulunmaya, yani "dehşet dengesini" bozmaya cesaret edemedi (Sokolski, 2004, s. 5). Savaştan sonra 30 yıllık bir süre altın çağını yaşayan realizm, 1970'li yıllarda sorgulanmaya başladı. Özellikle Vietnam savaşı realizme olan inancı sarstı.² Devletlerin karşılıklı bağımlılığı, uluslararası ilişkilerde sadece devletler değil, devlet dışı aktörlerin de etkin olarak rol oynadığını görülmesi, neo-liberal görüşlerin yer bulmasına ve gelişmesine yol açtı. Sovyetler birliğinin dağılmasıyla birlikte, ABD'nin keyfini sürdürdüğü "tek kutuplu" dünya politikası bir müddet sonra tekrar Rusya, Çin, Almanya, Fransa, Hindistan gibi, karşıt güçlerin (*counter-balance*) doğmasıyla sona erdi. Ekonomik gücün gerektiği zaman kolayca askeri güce dönüşme potansiyeli dikkate alındığında, bu gelişmelerin pek de Amerika'nın istediği yönde olmayacağını söylemek mümkündür. Açlık, yoksulluk, sefaletin yanı sıra iç savaş ve terörün getirdiği yıkımlar her ne kadar Amerika'nın uzağında yaşanıyor olsa da bunun yarattığı sonuçlar tüm devletleri olumsuz etkilemektedir.³ Bu gelişmeler, diğer devletler için de bir güvenlik sorunu haline gelmiştir.

Küresel boyutta artan bu sorunlar karşısında, uluslararası işbirliği ve yardımlaşmanın ön plana çıkarılmasından başka bir çözüm görülemezken, sadece kendi çıkarlarını gözeterek realist politikaların Amerika'nın da güvenlik ihtiyaçlarını karşılayamayacağı açıkça görülmektedir. Ancak, iddialı ve kulağa hoş gelen realist söylemlerin, çoğu zaman toplumda karşılığını bulduğu da bir gerçektir. Dünyanın pek çok ülkesinde, savaşın vahşet, yıkım ve acılarını yeterince anlayamayan yeni kuşak politikacılar popülist ve otoriter söylemleri ile ekonomik yönden bunalmış kitleleri cezbetmeye devam ediyor. Sadece az gelişmiş Afrika ve

² ABD'nin Vietnam savaşındaki başarısızlığı, askeri gücün her zaman sonucu belirlemeye yeterli olmadığını gözler önüne serdi.

³ Savaş ve çatışmalardan kaçan milyonlarca kişi sığınacak güvenli ülkelere akın etmekte, UA terör ve suç örgütleri ciddi güvenlik riskleri yaratmakta, salgın hastalık potansiyeli, uyuşturucu trafiği diğer ülkeleri tehdit etmektedir.

Asya ülkeleri değil Avrupa ve Amerika da göç, terör ve ekonomik krizlerin ağır baskısı altında zorlanıyor. Küresel sermayenin azgın gücü altında sürekli yoksullaşan ve ezilen kitlelere yaşadıkları sorunların sebebinin yarım asırdan beri devam eden liberal demokratik politikalar olduğu söylenilmekte, şiddet yanlısı ayrımcı söylemler öfkeli kitleleri daha çok cezbetmektedir. Medya ve basın yoluyla sürekli tekrarlanan bu iddialar neticesinde, orta ve alt sınıf tercihini liberal değerlere meydan okuyan otoriter ve realist söylemlerden yana kullanarak mevcut sistemi cezalandırmayı amaçlamaktadır.

İçinde bulunduğumuz dönemde sadece ABD, Rusya ve Çin gibi süper güçlü ülke liderleri değil, kıta Avrupası'ndan Asya ve Afrika'ya kadar pek çok ülkede realist politikaları benimseyen "otokratik liderler" modasının başladığını söylemek çok da iddialı olmasa gerek.⁴ 2008 küresel ekonomik krizin derinden etkilediği çalışan kesimler, popülist söylemleri ile halka umut vaat eden ancak evrensel demokratik değerlere itibar etmeyen otoriter tip liderleri çare olarak görmeye başladılar. Her ne kadar liberal demokrasilerde kuvvetler ayrılığının getirdiği denge-fren mekanizmaları liderin kişiliğinden kaynaklanan riskleri önleyebilecek gibi görünse de, bu ihtiraslı politikacı modellerinin iktidarı ele geçirdikten sonra, devletin beka ve güvenliğinin risk altında olduğu tehdidi ile kendi vazgeçilmezliklerini empoze etmeye, muhalif düşünceleri yasa dışı bir konumuna dönüştürerek demokratik kontrol sistemlerini etkisizleştirme becerisini gösterdikleri bilinmektedir (Uygun, 2003, ss. 126-128).⁵ O halde tekrar başa dönecek olursak, ülkelerin kaderi daha önce sadece kral ve hükümdarların elinde iken günümüzde bu yetki seçilmiş diktatörlerin kararlarına bağlı hale gelmektedir.⁶ Ve bu talihsizlik sadece gelişmemiş üçüncü dünya ülkeleri veya eski komünist devletlerde değil, Amerika gibi demokrasinin beşiği sayılan ülkelerde ve Kıta Avrupa'sında dahi kendini hissettiren küresel bir salgın emaresi göstermektedir. Bu olumsuz gelişmede dikkati çeken husus; politik liderlerin söylem ve gayretlerinde ülke menfaatlerini, kendi halkının refah ve huzurunu ön plana almaları değil, büyük savaş öncesi dönemleri hatırlatan ve uluslararası ilişkilerde güç kullanımını esas alan yıkıcı bir realist anlayışın tekrar yaygınlaşıyor olmasıdır. Bu tespiti fazla iddialı bulanlar olacaktır mutlaka, fakat değerlendirmemizin temelinde uzmanların veya politik bilimcilerin yorumlarından ziyade, ABD başkanının imzasına sahip ulusal güvenlik strateji dokümanı ve bunun kısmen pratiğe dönüşen uygulamaları olunca işin ciddiyeti daha da önem kazanmaktadır.

Yukarıda ifade edilen bu genel değerlendirme ışığında; makalede öncelikle ABD'nin 18 Aralık 2017 tarihinde yayımlanan Ulusal Güvenlik Stratejisi açıklanarak, Amerikan yönetiminin şu ana kadar bu stratejiyi uygulamasının uluslararası ortamda yarattığı gerilimlerin bir değerlendirilmesi yapılacaktır. Başkan Trump'ın yayınladığı bu güvenlik stratejisi, bir süper gücün perspektifinden uluslararası rekabetin seyri ve muhtemel çatışma alanlarının tespiti açısından büyük resmi görmemize de imkân sağlamaktadır.

Makalede, Amerikan ulusal güvenlik stratejisinin açıklamasına fazlaca yer verilmiş olması eleştirilebilse de, dokümanda vurgu yapılan rekabet alanları ve hedeflenen amaçlar vasıtasıyla içinde bulunduğumuz bölgede yaşanan uluslararası olayları daha iyi anlamamıza katkıda bulunacağı düşüncesiyle geniş tutulmuştur. Ayrıca, dokümanda tespit edilen küresel tehditlerin

⁴ABD başkanı Trump'ın UA ilişkiler konusunda kuvvet kullanımı ve tehdide yönelik söylemleri, Rusya'daki seçimler sonucu Putin'in tekrar devlet başkanlığını rakipsiz bir şekilde sürdürmesi, Çin devlet başkanı Xi Jinping'in ömür boyu devlet başkanlığına imkân sağlayan yasa değişikliği, Macaristan ve Polonya'da aşırı milliyetçi söylemleri esas alan partilerin iktidara gelmesi.

⁵ Modern demokrasiler devletin görevleri ve siyasi iktidarı sınırlamak için pek çok ilke ve kurum benimsemiştir. Bunlar arasında; Anayasa'nın üstünlüğü, kuvvetler ayrılığı, hukuk devleti, dokunulmaz haklar, yargının bağımsızlığı, idarenin yasallığı ve özgür basın gibi ilkeler sayılabilir.

⁶Esasında sorun, sadece iktidarın sınırlanması değil, iktidar tek kişinin veya bir azınlığın değil, çoğunluğun elinde olup olmadığıdır. Böylece, iktidara demokratik yollardan gelen kişilerin gücü ve mevkilerini korumak amacıyla iktidarlarını acımasız bir diktatörlüğe dönüştürme hırsları boşa çıkarılabilir.

ülkemiz için de önemli olduğu düşüncesiyle, bu konularda bulunduğumuz konumu tespit etmek ve kendimiz için bir mukayese imkânı sağlamak açısından da faydalı olacağı kanaatindeyim.

1. Ulusal Güvenlik Stratejileri

Öncelikle kavram olarak, ulusal güvenlik stratejisinin (Ulusal Güvenlik Stratejisi) açıklanmasıyla konuya başlamanın uygun olacağı değerlendirilmektedir.⁷ Ulusal güvenlik stratejisi genel anlamda bir devletin kendi ulusal güvenliğini uzun vadede sağlamaya yönelik planlamadır. Bir devletin neleri tehdit olarak gördüğü ve bu tehditlerle nasıl baş etmesi gerektiğine dair cevapları içerir. Bunları belli bir rasyonalite çerçevesinde hesaplar. Bu rasyonalite devlet için en güvenli durumu kurgulamaya çalışır (Yalçın, 2017, s. 18). Ulusal güvenlik stratejileri, stratejik amaçları başarmak için hükümetin onayladığı veya önerdiği hareket tarzları olup, burada söz edilen tehditler devletin ana stratejisinde açıkladığı menfaatleri tehdit etmesinden, onlara yönelmesinden kaynaklanmaktadır (Snow, 2016, s. 2).

Stratejilerde, belirtilen tehdit ve riskler bir öncelik sırasına koyularak milli güç unsurlarının bunlara karşı nasıl kullanılacağı, amaç, araç ve yöntemlerin neler olacağı açıklanır. Ulusal Güvenlik Stratejisi genellikle, ülkelerin içinde faaliyet göstereceği stratejik ortamı tanımlayarak, başarılması gereken sonuçların neler olduğunu ortaya koyar. Stratejik ortam kavramından kast edilen, içinde bulunduğumuz uluslararası politik konjonktür olup, ihtiyaç duyduğumuz yöntemler konusunda daha net bir resme sahip olmamıza yardımcı olur. Mevcut güvenlik durumu ve genel eğilimleri dikkate alarak gelecekte güvenlik durumunun nasıl şekilleneceğini öngörmeye çalışır.

Ülkenin güçlü olduğu alanları ve üstünlükleri dikkate alarak, diğer ülkelere kıyasla sahip olunan avantajların neler olduğunu tespit etmek,

Müttefik ve ortak devletlerin olumlu katkılarının neler olduğunu ortaya koymak,

Rakip ve hasım devletlerin ortaya koyduğu tehditler ve bizi hedeflerimize ulaştırmaktan alıkoyacak olumsuz etkilerinin neler olabileceğini açığa çıkarmak,

Bu hususlar belirlendikten sonra, stratejik güvenlik ortamı dikkate alınarak ana hedefler tespit edilmeye çalışılır. Tespit edilen hedefler şu sorulara açık bir cevabı içermelidir:

Ülkeye doğrudan yönelik ana tehlikelerden ülkeyi, insanlarını, ekonomiyi ve altyapıyı koruyarak güç ve güvenliğin teminat altına alınması nasıl sağlanabilir,

İstikrarlı bir uluslararası düzeni sürdürmek için, ülke menfaatlerine olumsuz etkide bulunabilecek muhtemel riskleri azaltmak için güç vasıtaları nasıl kullanılabilir.

Özetle ulusal güvenlik stratejileri, hükümetlerin belirlediği stratejik amaçları başarmak, hedefleri ele geçirmek için ulusal gayretlerin organize edildiği bir eylem planıdır (Drew, 2006, s. 17).

2. ABD Ulusal Güvenlik Stratejisi

Ulusal güvenlik stratejisi kavramının bu kısa tanımından sonra, ABD'nin Ulusal Güvenlik Stratejisi'nin ana esaslarını gözden geçirilerek, bu süper gücün dünyayı nasıl algıladığı, tehditler karşısında nasıl bir strateji izleyeceği ve bunun uluslararası ilişkilerde nasıl sonuçlar doğurabileceği değerlendirilecektir. Çünkü bu strateji sadece ABD'nin dünyayı nasıl gördüğüne dair bir tespiti ortaya koymayıp, uluslararası ilişkilerin günümüzde nasıl şekilleneceğinin,

⁷ Strateji kelimesi Eski Yunanca kökenli bir kelime olup, "ordu yönetme" anlamına gelmektedir. Bir başka deyişle; en üst seviye kaynakların en önemli amaçlar için kullanılmasını ifade etmektedir.

küresel güçler arasındaki rekabetin boyutlarının ve önümüzdeki dönemde yaşanabilecek çatışmalarının ipuçlarını vermektedir.

ABD Ulusal Güvenlik Stratejisi giriş kısmında, Başkan Donald J. Trump'ın iki sayfalık ön açıklaması bulunmaktadır. Başkan bu bölümde, sanki ABD'nin olması gerekenden farklı bir konumda olduğu serzenişinde bulunarak, ABD'nin dünya siyasetinde lider rolünü tekrar elde edeceğini ifade ediyor. Mevcut gerilemeden önceki hükümetlerin sorumlu olduğu imasıyla, göreve geldiğinde dünya siyasetindeki genel manzarayı şöyle özetliyor:

Zorba rejimler (Kuzey Kore ve İran) nükleer silah geliştirmekte ve ellerindeki füzelerle tüm dünyayı tehdit etmekte,

Radikal İslami terör grupları çoğalmış, teröristler Ortadoğu'nun bir bölümünü kontrol altında tutmakta,

Rakip güçler (Rusya ve Çin), saldırgan bir şekilde, küresel boyutta ABD menfaatlerine zarar vermekte,

Göçmen yasası Amerika için ciddi hassasiyet yaratmakta,

Suç kartelleri uyuşturucu ticaretinden güç alarak toplum için tehlike oluşturmakta,

Müttefik ülkelerin sorumluluklarını yerine getirmeyerek, yükü adil bir biçimde paylaşmak istememeleri ve savunma yatırımlarını yeterince gerçekleştirmemeleri Amerika'ya yönelik tehlikelere davet çıkarmakta,

Başkan Trump, kendisinin göreve başlamasından sonra ise, yeni yönetim olarak yaptıkları başarılarından övgüyle söz ederek:

Haydut Kuzey Kore rejimi için dünyayı bir araya getirdiklerini,

Diktatör İran'ın yarattığı tehlikelerle mücadele ettiklerini,

Terörist unsurların temizlenmesi ve para kaynaklarının kesilmesi için, Ortadoğu'da diğer ülkelerle dostluklar geliştirildiğini ve bölge liderleri ile işbirliği sağladıklarını,

İŞİD teröristlerini, Suriye ve Irak'ta yenilgiye uğrattıklarını ve bu mücadeleye onları tamamen yok edinceye kadar devam edeceklerini,

ABD'nin, diğer ülkelerle adil olmayan ticari anlaşmalar ve bunun yarattığı ekonomik zorluklara daha fazla katlanmayacağını ortaya konulduğunu, bunun üzerine devletlerle müttekabilyet ve adalet üzerine kurulu yeni ticari ilişkiler tesis edildiğini,

ABD Ordusuna tarihi yatırımlar yapıldığını, sınırların güçlendirildiğini açıklıyor.

Başkan, bir yıllık görev süresi sonunda dünyanın ABD'nin daha zengin, daha güçlü ve daha güvenli olduğunu gördüğünü ve tüm dünyanın ABD'nin liderliği sayesinde yükseleceğini ifade ediyor.

Trump, bu Ulusal Güvenlik Stratejisi'nin ABD'nin dünyadaki etkisini ilerletip, güçlendirmek suretiyle Amerikan halkını ve yaşam şeklini korumaya, refahını artırmaya yönelik bir düzenleme getirdiğini iddia ediyor. Dünyaya yeni bir düşünce ve net bir şekilde bakacaklarını, Amerika'nın, müttefikleri ve ortaklarının menfaatleri doğrultusunda bir güç dengesi geliştirileceğini vurguladıktan sonra, Amerikan halkının güvenlik ve çıkarlarına öncelik veren bir hükümet olacaklarının altını çiziyor.

ABD Ulusal Güvenlik Stratejisi beş ana başlık ve sonuç bölümünden oluşmaktadır. Birinci bölümde; Amerikan halkını ve ülkesini daha güvenli hale getirmek için; kitle imha silahlarına karşı savunma, bio-tehdit ve salgın hastalıklara karşı savaş, sınır güvenliğini artırma ve göçmen politikaları ele alınmaktadır. İkinci bölümde; Amerikan halkının refahını artırmaya yönelik olarak; ekonomiyi yeniden canlandırmak, diğer ülkelerle serbest-adil-karşılıklı ekonomik

ilişkileri desteklemek, araştırma-teknoloji-buluş-yeniliklerde Amerika'nın liderliği, ulusal güvenliği korumak ve güçlendirmek, enerji hâkimiyetini sürdürme konuları yer almakta. Üçüncü bölüm olan barışı kuvvet yoluyla koruma başlığı altında; ABD'nin rekabet avantajlarını yenileyerek, askeri savunma sanayi, nükleer kuvvetler, uzay, siber alanlar, istihbarat, devlet idaresi ve diplomasi konuları ele alınmaktadır. Dördüncü bölümde; Amerika'nın dünyadaki etkisini geliştirmek maksadıyla, yeni ortaklıklar kurarak çok taraflı uluslararası ortamlarda daha iyi sonuçlar başarma ve Amerikan değerlerini üstün kılma gayretleri açıklanmaktadır. Beşinci bölüm; ABD'nin bölgesel boyutta (Hint-Pasifik, Avrupa, Ortadoğu, Güney ve Merkez Asya, Batı Yarımküre ve Afrika) izleyeceği stratejiler vurgulanmaktadır. Makalede, özellikle küresel tirmanmaya neden olabilecek bölümler detaylı olarak ele alınmıştır.

Ulusal Güvenlik Stratejisi'nin "giriş" bölümünde nasıl bir Amerika hedeflendiğinin tasviri yapılıyor, "içeride güvenli, zengin ve özgür, dışarıda ise güçlü, emin ve lider bir Amerika." Bu amaçlar için barışı koruyan, özgürlükleri yükselten ve Amerikan halkı için kalıcı avantajlar yaratabilen "önce Amerika" fikrini görev olarak benimsemiş ve dünyada Amerikan liderliğine öncülük edecek bir yönetim hedeflenmektedir. Bu gayelerin gerçekleştirilmesi için uluslararası ilişkilerde güç ve mücadeleyi esas alan "realizm" prensiplerinin takip edileceğinin altı çiziliyor. Rekabet ve çatışmayı öngören böyle bir stratejinin, dünyada kalıcı bir güç olmayı esas alan ABD'nin temel menfaatlerinin gerçekleşmesine zemin hazırlayacağı bekleniliyor.

Başkan Trump bu bölümde bir durum tespiti yapılarak; Amerikan politikacıları, iş adamları ve askeri liderler, Asya ve Avrupa'daki meslektaşları ile beraber çalışarak BM, NATO, Marshall Planı ve diğer kurumlarla ortak menfaatler doğrultusunda barış, özgürlük ve güvenlik konularını geliştirdikleri ifade edilmiştir. Ancak, Soğuk Savaşı müteakip dünyada tek süper güç konumuna gelindikten sonra bir gevşeme ve rahatlama dönemine girildiğini, bu esnada diğer aktörlerin güçlerini geliştirerek ABD ve ortaklarına meydan okumaya başladıkları anlatılmıştır. Amerikan askeri gücü halen dünyada en güçlü olmayı sürdürmekte ise de, bu avantajlar rakip devletlerin konvansiyonel ve nükleer güçlerini modernize ettikçe küçülmektedir. Trump gelinen durumu kendi ifadesiyle şöyle özetlemekte; "O ülkeler bizim kurduğumuz uluslararası kurumları istismar ederken biz izledik. Onlar endüstrilerini teşvik etti, teknoloji transferi gerçekleştirdi ve piyasa dengesini kendi lehlerine değiştirdiler. Tüm bu gelişmeler, Amerikan ekonomik güvenliğini tehlikeye soktu. Rekabetçi bir dünyada Çin ve Rusya'nın ekonomilerini koruma altına alarak ve dürüstlük kurallarını hiçe sayarak, Amerikan gücüne ve çıkarlarına meydan okumaya başlamışlardır. Ordularını sürekli büyütüp modernleştirmişler, enformasyon ve bilgi iletişim hatlarını kontrol ederek toplumlarını baskı altına alarak dünya üzerinde etkilerini artırmaktadırlar. Kuzey Kore ve İran bölgedeki istikrarı bozmakta olup, ABD ve müttefiklerini tehdit ederek halklarına zulmetmektedirler. Kuzey Kore'nin NBC silahları Amerika'yı tehdit edecek boyutlara ulaşmaktadır. Cihatçı teröristlerden uluslararası suç örgütlerine kadar değişik gruplar etkin olarak Amerikalılara zarar vermektedirler. Rakip aktörler propaganda ve diğer yöntemlerle demokrasileri zayıflatmaya çalışmakta, sahte bilgiler yayarak ortaklarımızla aramızda bölünme yaratmaya çalışmaktadırlar. Cihatçı terör gruplarından olan IŞİD ve El-Kaide barbarca düşüncelerini yaymaya gayret ediyor ve şiddet yoluyla hükümetleri yıkmaya çalışıyorlar. Ulusal Güvenlik Stratejisi, belirtilen bu şartlar altında ABD yönetiminin, Amerikan askeri üstünlüğünü sürdürmek ve Amerikalıları tehlikelere karşı koruma yükümlülüğü altında olduğu ifade ediliyor.

Dokümanda, bir diğer önemli rekabet alanı olan bilginin (data) altını çizmekte, bilgi üzerinde sürdürülen yarışın dünyadaki politik, ekonomik ve askeri rekabeti hızlandırdığı vurgulanmaktadır. Bilginin, tıpkı enerji gibi, Amerikan ekonomik refahını ve onun dünyadaki stratejik pozisyonunu şekillendireceği tespiti yapılmıştır. Bilgi gücünü kullanma yeteneği, askeri

gücün görev bölgesine intikali ve Amerikan ekonomisinin büyümesi için zorunluluk olduğu vurgulanmıştır.

Ulusal Güvenlik Dokümanında ileri sürüldüğü üzere; Amerika'nın kuvvetli ve güçlü olmasının, muhtemel bir savaşı caydıracağı gibi barışın da teminatını teşkil edeceği iddia edilmektedir. Realist bir bakış açısından, rekabet ve mücadelenin hâkim olduğu bir dünyada ulusal menfaatlerini korumak ve güçlendirmek için Amerika'nın kendi gücünü ve yeteneklerini daha da geliştirmesi öngörülmektedir. Bu maksatla şu öneriler sıralanıyor; birinci öncelikle sınırlarlar güçlendirilmeli, göçmen yasasında reformlar yapılmalı, siber saldırılara karşı hazırlıklı olmalı ve füze savunma sistemleri kuvvetlendirilmelidir. İkinci olarak; ülken zenginliğini artırmaya yönelik olarak, Amerikan çalışanları ve şirketleri için ekonomi canlandırılmalı, ekonomiye güç veren enerji alanında ABD'nin hâkimiyeti korunup, güçlendirilmelidir. Üçüncü olarak; barışın kuvvet yoluyla korunacağı prensibinden hareketle, askeri gücün yeniden inşa edilerek Amerika'nın dünya üzerindeki hâkimiyetinin korunacağı, rakiplerin caydırılacağı, gerektiğinde savaşarak, bu mücadeleden başarıyla ve zaferle çıkılacağı öngörülmektedir. Bunun için, tüm milli güç vasıtalarıyla mücadele edilerek, dünyadaki bölgelerin başka bir güç tarafından hâkimiyet altına alınmasına imkân vermeyecektir. Rekabet ve mücadelenin yoğun olduğu uzay ve siber alanlarda Amerika'nın kabiliyetinin artırılacağı ifade edilen metinde, bu gayretlere sadece ABD'nin değil onun müttefikleri ve ortaklarının da çaba göstermesi gerektiği vurgulanmaktadır. Amerika'nın bu alanlarda üstünlüğü açıkça belli olsa da Rusya ve Çin'in bu mücadelede hafife alınmayacak potansiyele sahip oldukları bilinen bir gerçektir.

3.1. Kuvvet Yoluyla Barışı Muhafaza

Başkan Trump bu bölümde, ülkeyi savunan kişilerin ABD'yi daha güvenli yapmak, düşmana hızla tepki vermek ve gerektiğinde savaşı kazanmak için ihtiyaç duyacakları tüm kaynak ve bütçeye sahip olacaklarını taahhüt etmektedir. ABD başkanı; Çin, Rusya, Kuzey Kore ve cihatçı terörist grupları Amerika'ya yönelik ana tehlikeler olarak işaret etmektedir. Çin ve Rusya'nın, ABD'nin menfaatlerine aykırı bir biçimde, dünyayı şekillendirmeye çalıştıklarını iddia etmektedir. Çin, ABD'yi Hint-Pasifik bölgesinden çıkararak bu bölgeye kendisi hâkim olmak istemektedir. Rusya, süper güç konumunu tekrar restore etmeye çalışmaktadır. Amerika uzun yıllar politikasını, Çin'in yükselişi ve uluslararası düzenle entegrasyonu için liberalleşeceği beklentisine dayandırmıştı. Ancak beklentilerin aksine, Çin diğerlerinin egemenliğine aykırı olarak gücünü geliştirmeye çalışmaktadır. ABD'den sonra en yetenekli ve güçlü orduya sahip olan Çin, nükleer gücünü artırmaya ve çeşitlendirme gayreti içindedir. Rusya'nın amacı ise; Amerika'nın etkisini dünyada azaltmak ve ABD'yi müttefik ve ortaklarından ayırmaktır. Rusya, NATO ve AB'yi bir tehdit olarak görmekte, nükleer sistemler ve siber saldırı imkânları dâhil yeni askeri yeteneklere sahip olamaya çalışmaktadır. Rusya, bölücü taktiklerle ülkelerin içişlerine karışmaktadır. Rusya'nın bu emelleri ve büyüyen askeri yeteneği, Euro-Asya bölgesinde dengesiz bir cephe yaratmaktadır. İran rejimi, dünya çapında terörizmi desteklemekte, füze yeteneğini geliştirerek nükleer silah yapma potansiyelini artırmaya gayret etmektedir. Kuzey Kore 25 yıldan fazla süredir nükleer silah ve balistik füzelere sahip olmak için her şeyi yapmaktadır. Kuzey Kore'nin elindeki füzeler ve silahlar ABD ve müttefiklerini ciddi olarak tehdit etmektedir.

Trump, geçmişe yönelik eleştirilerde bulunarak şunları ifade ediyor; tüm bu gelişmeler olurken, ABD büyük bir hoşgörü sergileyerek, liberal-demokratik genişlemenin uluslararası ilişkilerde rekabetin yerini barışçı işbirliğinin alacağı beklentisine kapıldı. Askeri harcamalarımızı 1940'lardan bu yana en alt seviyeye indirdik, yeni silah sistemleri almayı sınırlandırdık, ortaya çıkan tehditlere ve teknolojik gelişmelere ayak uydurmadık, kendimizi tüm savaşları kazanacağımıza inandırdık. Ancak bu yüzyılın başlarında, süper güç rekabeti geri

geldi, Çin ve Rusya bölgesel ve küresel etkileri konusunda ısrarcı olmaya başladılar, askeri güçlerini kriz anında Amerikan müdahalesini engelleyecek şekilde dizayn ediyorlar ve uluslararası düzeni kendi lehlerine çevirmeye çalışıyorlar. Pahalı olmayan ancak etkin silahlar, siber saldırı vasıtaları, devlet ve devlet-dışı rakipler tarafından Amerika'ya ciddi zararlar verilmesine imkân sağlıyor. Bu stratejik saldırılar, nükleer silahlara başvurmadan ekonomimizi, askeri güçlerimizin yeteneklerini felç edebiliyor.

Gelinen bu noktada Başkan Trump, ABD'nin rekabet gücünü yenilemek için şunları yapmayı planlıyor: Amerikan askeri gücü sonucu etkilemek için yarışın en önemli elemanıdır. Askeri üstünlük, diplomamızı güçlendirir ve çıkarlarımızı korumak için uluslararası ortamı şekillendirmemize imkân verir. Askeri üstünlüğü ele geçirmek için, Amerika yaratıcı yeteneğini restore etmeli, kuvvetlerini büyük bir savaşa hazırlamalı, değişik senaryolara göre kazanmayı garanti altına alacak şekilde kuvveti büyütmelidir. Rakiplerimizi, kuvvet kullanarak asla amaçlarına ulaşamayacakları, şayet Amerika'ya saldırırlarsa onları yeneceğimiz konusunda ikna etmeliyiz. Müttefiklerimizin de aynı şeyi yapmalarına ihtiyacımız var; kuvvetlerini geliştirmeli, hazırlıklarını artırmalı, silah sistemlerini modernize ederek gerekli kapasiteye ulaşmalı ve kazanmak için politik isteğe sahip olmalıdırlar.

ABD yönetiminin bu çıkışına Rusya tepki vermekte gecikmedi. Sovyetler Birliği döneminde, 1981 yılında yapılan "Zapad-81" tatbikatından sonra Rusya'nın gerçekleştirdiği en büyük askeri tatbikat olan "Vostok-2018", Eylül 2018'de Rusya'nın Uzakdoğu bölgesindeki topraklarında bulunan 5 askeri alan ve karasularında (Japon Denizi, Bering Denizi, Ohotsk Denizi) gerçekleştirildi. Tatbikata Rusya'dan, 300.000 askeri personel, 1.000'den fazla uçak, 36.000 tank ve zırhlı personel taşıyıcı ile 50'den fazla savaş gemisinin yanı sıra, Çin'den 3.200 asker, 900'den fazla askeri araç ve 30 uçak katılmıştır. Ayrıca, Moğolistan da tatbikata fiilen iştirak etmiştir. Rusya'nın bu tatbikat vasıtasıyla ABD ve NATO'ya verdiği mesaj; Rusya'nın egemenliğini ve çıkarlarını korumak için ordusunun kabiliyetlerini geliştirmeye devam edeceği, müşterek menfaatleri için müttefikleriyle yakın işbirliği ve ortaklığı güçlendireceğidir.⁸ Hiç şüphesiz, ABD politikalarına karşı, Rusya ve Çin'in stratejik işbirliği ve ortaklığa soyunmaları dünya barışı açısından uluslararası toplumu çok da rahatlatıcı bir gelişme olmayacaktır.

3.2. Nükleer Kuvvetler

Washington yönetimi, nükleer güce sahip olmanın 70 yıldır Amerika'ya, müttefiklerine ve ortaklarına yönelebilecek saldırıların caydırılması ve barışın korunmasına temel teşkil ettiği tespitine yer veriyor. Bu nükleer caydırıcılık şemsiyesinin 30'dan fazla müttefik ve ortağı kapsaması, onların güvenliğini garanti altına aldığı gibi, nükleer yeteneğe sahip olma ihtiyaçlarını ortadan kaldırdığı ve böylece dünyanın daha güvenli olmasına katkı sağlandığı vurgulanıyor. Ancak, soğuk savaş müteakip ABD'nin nükleer alana yatırımlarını azaltması bu gücün Ulusal Güvenlik Stratejisindeki rolünü önemsizleştirildiği belirtiliyor. Bu esnada, nükleer kabiliyete sahip rakip ülkelerin nükleer silah stoklarını arttırıp sistemlerini geliştirdiği tespiti yapılıyor. Doküman bu alanda hedef olarak; Amerika'nın güvenilir bir nükleer kabiliyeti muhafaza ederken, silah cephaneliklerini ve alt yapısını koruyacak önemli yatırımları da gerçekleştirmesi gerektiğini ön görüyor. Nükleer silahların dünyayı daha güvenilir bir duruma getirmeyeceği, böyle bir dehşet dengesinin barışın ve insanlığın mahvına neden olabilecek risklerin daha da artmasına neden olacağı açıktır.

⁸ Putin yaptığı konuşmada, "Ülkemizin egemenliğini, güvenliğini ve ulusal çıkarlarımızı korumaya hazır olmak ve gerekirse müttefiklerimize destek vermek anavatanımıza olan borcumuzdur. Bu nedenle ordumuzu güçlendirmeye, yeni nesil silahlarla donatmaya, uluslararası askeri işbirliğini geliştirmeye devam edeceğiz" ifadelerini kullanmıştır.

Trump, Mayıs 2018’de “İran Nükleer Anlaşması” olarak bilinen, Kapsamlı Ortak Eylem Planından (JCPOA) çekilme kararını aldığı ilan etti.⁹ Başkan bu kararını, Avrupa’nın güvenliğini korumak için atılmış bir karar olarak görülmesi gerektiğini beyan etmiş olsa da, Avrupalı liderlerin pek çoğu kendisiyle aynı görüşte olmadıklarını ve anlaşmaya uyacaklarını beyan ettiler. Avrupa Birliği, ABD yönetiminin bu kararı İran’la ilişkileri tehlikeye sokan ve nükleer bir gündem izlemeye karar veren rejimin risklerini artıran düşüncesizce ve riskli, fevri bir hareket olarak gördüklerini açıkladı. Uluslararası ortamda yapılan tüm görüşmelere rağmen, Trump bu kararından geri adım atmamaya karar verirken, İran’a karşı yaptırım kararları alarak bunları uygulamaya soktu. Hiç şüphesiz Trump bu davranışı, kararları verirken sadece ABD’nin tek yanlı menfaat ve çıkarlarını gözettiğini, ortaklık ve müttefikliğin gerektirdiği güveni ve işbirliğini hiçe saydığının bir göstergesi olmuştur.¹⁰

Başkan Trump, dokümanda belirttiği bu ana stratejiye uygun olarak, Ekim 2018’de yaptığı bir açıklamayla “Orta Menzil Nükleer Silahlar Anlaşmasından” (*INF Treaty*) çekileceğini açıkladı.¹¹ Hiç şüphesiz bu karara karşı uluslararası ortamdan tepkiler gecikmedi. ABD müttefiki olan Avrupa Birliği ve Asya ülkeleri, anlaşmadan çekilme kararının, Rusya ve ABD arasında Soğuk Savaş döneminin nükleer tehlikelerinin tekrar tırmanacağı endişesini dile getirerek, bu durumun sadece ABD değil, tüm dünyanın da güvenliğini tehlikeye atan bir girişim olacağını dile getirdiler.¹² Rusya devlet başkanı Putin, ABD’nin bu kararı ile yeni bir nükleer yarışın fitilini ateşlediğini, ülkelerinde ABD nükleer silahlarına ev sahipliği yapan tüm devletlerin muhtemel “nükleer karşı saldırıların” hedefi olacağı uyarısında bulundu.

3.3. Uzay

Uzayda hareket serbestliği konusundaki liderliğimizi korumalıyız. Bu alan, haberleşme, finansal ağlar, askeri ve istihbarat sistemleri, hava izleme ve nevigasyon gibi önemli faaliyetleri kapsamaktadır. Pek çok ülke kendi askeri faaliyetlerini desteklemek için uyduya sahip olma peşinde koşarken, diğerleri anti-uydu silahlar elde etmeye çalışıyor. Amerika, uzayda rahat hareket ederek engelsiz bir erişime sahip olmanın hayati önemini farkındadır. Uzay mimarimize zarar vermeye yönelik herhangi bir müdahalenin, Amerikan menfaatlerine doğrudan yönelen bir saldırı olacağına kuşku yoktur.

3.4. Siber Alan

Rakip devletler ve devlet-dışı aktörler şantaj, bilgi savaşı, yanıltıcı haber ve daha fazlası için siber saldırı yöntemini kullanmaktadırlar. Bu saldırılar, hedef devletin demokratik kurumlarına, ekonomik sistemlerine olan güveni zedelediği gibi çok sayıda insana ve kuruma zarar vermektedir. Siber saldırılar modern çatışmanın anahtar konumuna gelmiş olup, rakip devletler bu yeteneği otokratik rejimlerini korumak ve genişletmek için bir vasıta olarak da

⁹İran Nükleer Anlaşması, *Joint Comprehensive Plan of Action* (JCPOA), 2015 yılında İran ve P5+1 (ABD, Çin, Rusya, Fransa, İngiltere ve Almanya) arasında imzalanmıştır.

¹⁰ Fransa Cumhurbaşkanı Macron, güvenlik konusunda ABD’ye bağlı olmayacaklarını, çıkarlarını korumak için kendi güvenlik politikalarını sürdüreceklerini açıkladı. Fransa Cumhurbaşkanı Emmanuel Macron, Rusya tehlikesine dikkati çekerek “ABD’ye bağımlı olmayan ve tek başına kendini savunan bir Avrupa’ya ihtiyacımız var. Gerçek bir Avrupa ordusuna sahip olmadıkça Avrupalıları koruyamayacağız” dedi. Bu açıklamadan yaklaşık iki hafta sonra Almanya başbakanı Merkel’den benzer açıklamalar gelmiştir.

¹¹ 1987 yılında ABD ve Sovyetler Birliği arasında yapılan “*Intermediate-Range Nuclear Forces Treaty*” (INF) anlaşmasıdır. Bu anlaşmaya göre; taraflar ellerindeki orta menzil nükleer füzeleri belirli bir sayıyla sınırlandırıyor, bu sayının üstünde olan silahları imha etmeyi taahhüt ediyor ve yeni orta menzil füze üretimi, bunların test ve denemelerine son vermeyi öngörüyordu. ABD anlaşmadan çekilme gerekçesi olarak, Rusya ve Çin’in anlaşmaya uygun olmayan girişimlerini göstermektedir.

¹² Karara karşı İngiltere olumlu tepki gösterirken, Çin ABD’nin anlaşmadan çekilme kararına karşı olduğunu açıkladı.

kullanılmaktadırlar. ABD kendisine yönelecek siber saldırıları caydıracak, kendisini savunacak ve gerektiğinde onları alt edecek güce sahip olacaktır.

3.5. İstihbarat

Ülke güvenliği açısından son derece önemli olan istihbarat faaliyetleri, geleceği görmeyi amaçlayan bir analiz sürecidir. ABD'nin küresel boyutta çok geniş bir ilgi alanına sahip olduğu dikkate alındığında, bu hayati konuda ne kadar çok gayreti seferber edeceği açıkça görülmektedir. ABD istihbarat birimleri, bilginin toplaması, analizi ve kullanışlı hale getirilmesinin gereği olarak, küresel ve bölgesel politik, ekonomik, askeri ve güvenlik değişikliklerini tespit etme, onlara zamanında tepki verme yeteneğini korumalıdır. ABD istihbarat teşkilatı, stratejik istihbaratı sürekli takip ederek düşmanın kışkırtma ve eylemlerine karşı tepki göstermemize imkân sağlamalıdır. İstihbarat desteği, ABD askeri gücünün modernize edilmesinde de ihtiyaç duyulan bir husustur. Tüm modern silah sistemleri bilimsel ve teknik istihbarattan elde edilen bilgilere dayanmaktadır.

3.6. Diplomasi ve Devlet Adamlığı

Rekabet dolu bir uluslararası ortamda, Amerikan diplomatları bizim çıkarlarımızı dışarıda savunup geliştiren ileri üs konumundadırlar. Diplomatlar, ortaklarımızla olumlu ilişkiler kurmayı sağlayarak politik-ekonomik-sosyal ilişkileri canlandırırken, rakiplerimizle işbirliği alanlarını güçlendirip, muhtemel yanlış anlamaları da azaltırlar. Diplomasi, dünyanın dengesiz bölgelerindeki çatışmalara çözüm sunulması açısından vazgeçilmezdirler. Otoriter devletler ABD'nin diplomatlarını çektiği veya kapattığı yerleri doldurmak konusunda çok isteklidirler. Dünyanın önde gelen ekonomik aktörü pozisyonumuzu korumak için ekonomik diplomasi vasıtalarını kullanma kabiliyetimizi güçlendirmeliyiz. Uluslararası finans alanında Amerika'nın merkezi rolünü sürdürmek ve serbest pazar ekonomisini geliştirmek, devlet güdümlü ekonomilerden kaynaklanan tehditlere karşı güvenliğimizi artırmaktadır. Para aklama, yolsuzluğa karşı önlemler ve yaptırımlar gibi ekonomik vasıtalar da, rakipleri sınırlama, baskı altına alma ve caydırma stratejilerinin önemli unsurları olabilir. Hiç şüphesiz, çok taraflı uluslararası ekonomik baskılar, hedef devletlerin yeteneğini sınırlamak için daha etkilidir.

3.7. Bilgi (Veri) Kontrolü

Bilgi, çağımızın en önemli güç unsurlarından biri haline gelmiştir. Kişisel ve ticari kaynaklardan elde edilen istihbaratın toplanması ve analizi bile ulusal güvenlik risklerini artırmaktadır. Ayrıca, dışarıdan gelen bilgi propaganda ve yalan haber yayma amaçlı olabileceğinden, devletin buna karşı gerekli önlemleri alarak bir kalkan oluşturması gerekmektedir. Örneğin Çin, bu tip bilgileri toplayıp onları yapay zekâ vasıtasıyla analiz ederek vatandaşlarının devlete olan sadakatlerini değerlendirmede, iş ve karar verme konularında kullanmaktadır. Rusya'nın, bilgi savaşı yoluyla, küresel boyutta kamuoyunu etkilemek için siber saldırı yöntemlerini kullandığı bilinmektedir. Sosyal medya trollere para ödeyerek üçüncü parti arbuluculuk girişimleri ve devlet güdümlü medya vasıtalarıyla kapalı istihbarat operasyonları günümüzde sıkça başvurulan yöntemlerdendir. Keza aynı şekilde, cihatçı teröristlerin, ideolojik bilgi savaşını sürdürerek nefret söylemlerini meşrulaştırdıkları, karmaşık haberleşme vasıtalarıyla örgütlerine taraftar toplayıp, onları saldırı eylemlerine teşvik ettikleri bilinmektedir. Ulusal Güvenlik Stratejisi Amerika'nın bu konuda sahip olduğu teknolojik üstünlüğü kullanarak gerekli önlemleri almasını öngörüyor.

4. Bölgesel Boyutta Stratejiler

Bu bölümde, ABD'nin tehditlerin derecesini ve doğasını belirleyerek, bölgesel ve bütünleşmiş stratejilere ihtiyaç duyduğu ifade edilmektedir. Bölgesel güç dengelerinde meydana

gelecek bir değişikliğin, küresel boyutta sonuçlar yaratabileceği ve bu durumun Amerikan menfaatlerini doğrudan tehdit edebileceği belirtiliyor. Pazarlar, ham madde kaynakları, ulaşım hatları, insan kaynakları dikkate alındığında, İran ve Kuzey Kore'nin bu kritik bölgelere yakınlığı büyük bir tehdittir. ABD Hint-Pasifik, Avrupa ve Ortadoğu'da istenmeyen değişiklikleri önlemek için, yetenek ve gayelerini de göz önünde bulundurarak, önceliklerini ortaya koyacaktır. Sürdürülebilir bir güç dengesi ancak güçlü taahhütleri ve ortaklarla yakın işbirliğini gerektirmektedir. Çünkü müttefik ve ortaklarımız Amerikan gücünü artırmakta ve etkimizi genişletmektedir. Onlar, otoriter eğilimlere karşı koyarak, radikal düşüncelerle rekabet ederek ve saldırganlığı caydırarak Amerika'nın menfaat ve sorumluluklarını paylaşıyorlar.

4.1. Hint-Pasifik Bölgesi

Dünyanın en dinamik ekonomisi ve en kalabalık nüfusuna sahip olan bu bölgede özgürlükçü dünya düzeni anlayışı, baskıcı bir anlayışla rekabet halindedir. Her ne kadar ABD, Çin'le işbirliğinin devamını arzu ediyorsa da, Çin korumacı ekonomik teşvikleri, cezalandırma ve askeri tehdit yöntemlerini kullanarak diğer devletlere kendi politik ve güvenlik ajandasını dikte etmeye çalışıyor. Çin'in üçüncü ülkelerdeki alt yapı yatırımları ve ticaret stratejileri onun jeopolitik arzularını güçlendiriyor. Güney-Çin Denizinde ileri üs inşası serbest ticaret akışını ve diğer devletlerin egemenliğini tehdit ediyor. Çin, ABD'nin bölgeye girişini sınırlandırmak için hızlı ve güçlü bir askeri modernizasyon planı başlattı. Çin bölgedeki gayretlerini karşılıklı menfaat şeklinde gösterse de, onun hâkimiyeti pek çok bölge ülkesinin egemenliğinin azalması riskini doğuruyor. Kuzey Kore rejimi siber alandaki çalışmalarını, nükleer ve balistik füze programlarını hızlandırıyor. Kuzey Kore'nin nükleer silah ısrarı uluslararası toplumun tepkisini gerektiren küresel bir tehdit yaratıyor. Kuzey Kore liderinin devam eden kışkırtmaları, ABD ve komşu ülkeleri güvenlik bağlarını daha da güçlendirmelerini ve kendilerini korumak için ilave tedbir almalarını gerekli kılıyor. Nükleer silaha sahip bir Kuzey Kore, Hint-Pasifik bölgesi ve ötesine dünyanın en yıkıcı silahlarının çoğalmasına öncülük edebilir. ABD ve müttefikleri bölgedeki menfaatlerinin korunması için bu tehdide cevap vermek zorundadırlar. Güney Kore, Japonya, Avustralya, Yeni Zelanda ve Hindistan gibi ülkelerle olan işbirliğimizi artıracaktır. ABD için, Güneydoęu-Asya'da Filipinler ve Tayland önemli bir müttefik ve pazar olma özelliğini sürdürüyor. Vietnam, Endonezya, Malezya ve Singapur, ABD'nin büyüyen güvenlik ve ekonomik ortaklarıdır. ASEAN (*The Association of Southeast Asean Nations*) ve APEC (*Asia-Pasific Economic Cooperation*), gibi bölgesel örgütler, özgürlük üzerine kurulu bölgesel mimarinin önemli unsuru olmayı sürdürüyorlar. ABD, bölgedeki müttefikleri ile ilişkilerini derinleştirecek, bu devletlerarasında toprak ve deniz alanlarındaki uyuşmazlıkların uluslararası hukuka uygun ve barışçıl yöntemlerle çözülmesine yardımcı olacaktır. Kuzeydoęu Asya ve Kore yarımadasındaki nükleersizleştirme gayretleri için müttefik ve ortaklarımızla birlikte çalışacağız. Ülkeler arasında işbirliği teşvik edilirken, Amerikan ürünlerinin bölgeye rahat ve güvenilir bir şekilde girişin imkân yaratılmasına gayret edilecektir. Güvenliğimiz için, bölgedeki ileri askeri varlığımızı sürdürerek rakiplerimizi caydıracak, gerekirse onları yeneceğiz. Müttefik ve ortaklarımızla askeri ilişkilerimizi ve savunma ağlarımızı güçlendireceğiz. Örneğin; Japonya ve Güney Kore ile füze savunma gayretlerimizi güçlendirirken, Güney-Asya ortaklarımız ile istihbarat ve savunma işbirliğini artıracaktır. "Tek Çin" politikamıza uygun olarak, Tayvan ile güçlü bağlarımızı sürdüreceğiz. ABD'nin ana savunma ortağı olan Hindistan'la güvenlik ve savunma işbirliğini genişleteceğiz. Filipin ve Tayland'la olan müttefikliğimizi, Singapur, Vietnam, Endonezya, Malezya ve diğerleri ile ortaklığımızı güçlendireceğiz.

Ancak ABD'nin tüm bu stratejileri bölgesel bir güç olan Çin'in menfaatleri ile çakışmaktadır. Çin, özellikle Güney Çin Denizindeki hâkimiyetini güçlendirmeye çalışmakta olup, egemenlik hakkı ve güvenlik ihtiyaçlarını bahane ederek, insan yapımı üç adaya füze sistemleri tesis ederek buradaki menfaatleri için mücadeleden geri durmayacağını sinyallerini vermiştir.

4.2. Avrupa

Hiç şüphesiz, dünyanın en zengin bölgelerinden biri ve aynı zamanda ABD'nin en önemli ticaret ortağı olan bir Avrupa, Amerika için hayati öneme haizdir. Rusya, ABD'nin Avrupa'daki kredisini zayıflatmak için değişik yöntemler kullanmakta, Avrupalı hükümet ve kurumları zayıflatmaya çalışmaktadır. Gürcistan ve Ukrayna işgalleri, Rusya'nın bölge devletlerinin egemenliğine karşı ne kadar saygısız olduğunun ve komşularını tehdit etmekten çekinmediğinin örnekleri olarak gösterilmektedir. Çin, Avrupa'da kritik endüstri, alt yapı ve hassas teknolojilere yatırım yaparak, ticari ilişkilerini güçlendirerek bu kıtada stratejik bir konum kazanmaya çalışıyor. Avrupa ayrıca, şiddet yanlısı radikal İslami unsurlardan kaynaklanan tehlikelerle de karşı karşıyadır. IŞİD ve diğer cihatçı grupların İspanya, Fransa, Almanya, Belçika, İngiltere ve diğer ülkelerdeki saldırıları, bunların Avrupa için ne kadar ciddi bir tehdit olduğunu gösteriyor. Ortadoğu ve Afrika'daki dengesizliklerin neden olduğu milyonlarca göçmenin Avrupa'ya akını bölgedeki tansiyonu artırarak hem insan hakları ve demokratik değerleri hem de bölge ülkelerindeki ekonomik durumu kötüleştirdi.

Bu durum karşısında; müşterek menfaat ve idealleri paylaştığımız Avrupalı müttefik ve ortaklarımıza karşı taahhütlerimizi sürdürüleceğiz. Özgür ve egemen devletlerin ittifakı olan NATO bu açıdan en önemli avantajlarımızdan biridir. Avrupalı müttefiklerimiz küresel operasyonlar için bize ileri üs imkânı sunuyor ve askeri birlik sağlıyorlar. Afganistan'da cihatçı teröristlerle mücadelemizde, Irak'ın düzene kavuşturulmasında, Ortadoğu ve Afrika'da terörist organizasyonlarla olan kavgada bize yardım ediyorlar.

Avrupalı müttefiklerimizle müşterek değerlerimiz, vizyonumuz ve güvenlik çıkarlarımızı tehdit eden güçlere karşı işbirliğimizi derinleştirecek, Rusya'nın saldırganlığına, Kuzey Kore ve İran'ın tehditlerine karşı koyacağız. Ekonomik alanda, AB ve İngiltere ile çalışarak adil ve karşılıklı ticaret uygulamalarını geliştirecek, engelleri kaldıracacağız.¹³ Çin'in adil olmayan ticaret ve ekonomik uygulamaları ile rekabet etmek ve onların Batı'nın hassas teknolojilere erişim imkânlarını sınırlamak için ortaklarımızla birlikte çalışacağız. Askeri alanda; ABD savunma sorumluluklarını yerine getirirken diğerlerinin de aynı şeyi yapmasını beklemektedir.¹⁴ NATO'nun Doğu kanadının caydırıcılığını ve savunmasını güçlendirecek, entegre hava ve füze savunma kapasitesini geliştireceğiz. Böylece, İran'dan gelebilecek balistik ve güdümlü füze tehditlerini karşılama imkânına kavuşacağız. Avrupa'yla terörizmle mücadele ve siber güvenlik konularında işbirliğimizi artıracacağız.

Başkan Trump'ın ABD'nin korumacı ekonomi politikaları ve ticari kararlarının geleneksel müttefiki konumunda olan AB'yi etkilemesinin neden olduğu rahatsızlık ve ayrışma, somut ticari misillemeleri beraberinde getirdi. ABD'nin, ulusal güvenlik gerekçesiyle yürürlüğe koyduğu ithal çelik ve alüminyuma ilave gümrük vergileri uygulama kararına AB ülkelerini de dâhil etmesi iki blok arasında ticaret savaşının fitilini ateşledi.¹⁵ AB, kısa bir süre sonra Amerika'ya karşı ticari misillemeyi başlattı.¹⁶ ABD Başkanı Donald Trump, müttefikleriyle yaşanan gerilimi düşürmek yerine, Avrupa'dan ithal edilen tüm araçlara yüzde 20 ek gümrük vergisi koyacağı

¹³ Trump, 2018'de ABD'nin çelik ithaline olan gümrük vergilerini yükseltmesi, AB tarafından şiddetle tenkit edildi. Müttefikliğe yakışmayan bu tutumdan vaz geçilmemesi halinde kendilerinin de karşı tedbirleri alınacağı belirtildi.

¹⁴ Amerika, Avrupalı müttefiklerinin 2024'e kadar milli gelirlerinin %2'sini savunma harcamalarına tahsisi yönündeki taahhütlerini gerçekleştireceklerini ısrarla dile getiriyor.

¹⁵ ABD Başkanı Trump'ın, 9 Mart 2018'da ithal çelik ve alüminyuma sırasıyla yüzde 25 ve yüzde 10 gümrük tarifesi uygulanacağını açıklaması Avrupa Birliğince büyük bir tepkiyle karşılandı.

¹⁶ AB, 22 Haziran'dan itibaren ABD'den ithal edilen mısır, barbunya, pirinç, mısır gevreği, fıstık ezmesi, yaban mersini, portakal suyu, viski, puro, sigara, tütün, ruj, kot pantolon, nevresim, ayakkabı, lavabo, merdiven, vantilatör, motosiklet, yat, tekne, tüp ve çelik gibi yüzlerce farklı ürüne yüzde 25 gümrük vergisini yürürlüğe koydu.

tehdidi taraflar arasındaki güvensizliği daha da tırmandırdı.¹⁷ Yaşanan tüm bu olaylar, ABD'nin güvenilirliği ve müttefiklerinin menfaatlerine ne kadar saygı duyduğu konusunda derin kuşuklara yol açmıştır. Trump yönetimi, Rusya ve Çin'in politikaları merkez Avrupa'da AB'nin yapısını yıpratmakta, ırkçı ve faşist söylemlerin toplum içinde prim yapmasına elverişli bir zemin hazırlamaktadır. Bu hoşgörüsüz otoriter lider modelindeki artış, pek çok kişiye 1930'ları hatırlatmaktadır.

4.3. Ortadoğu

Amerika, küresel enerji dengesini etkileyen, ABD'ye düşman herhangi bir gücün Ortadoğu'da egemen olmasına ve bu bölgenin cihatçı teröristlerin beslenme alanı haline gelmesine izin vermeyeceğini açıklamaktadır. Bir başka ifadeyle, Amerika bu bölgeyi kendisi için hayati bir menfaat alanı olarak tanımlıyor. İran'ın genişleme gayretleri, devletlerin yıkılması, cihadist ideolojiler, sosyoekonomik durgunluklar ve bölge üzerindeki rekabetler senelerce Ortadoğu'yu sarstı. Amerika şunu öğrendi ki; ne demokratik dönüşüm arzusu ne de geri çekilme, ABD'yi bölgenin problemlerinden uzak durmasına imkân vermedi. Bölge halen dünyanın en tehlikeli terör gruplarına ev sahipliği yapıyor. Terörü destekleyen bir ülke olan İran, etkisini genişletmek için, silahların yayılmasına imkân sağlayarak bölgedeki dengesizliğin avantajlarını kullanıyor. İran, daha güçlü balistik füze geliştirmeye ve istihbarat kapasitesini artırmaya devam ederken, bir yandan da siber alandaki faaliyetlerini artırıyor. Rakip devletler, yıkılan devletin ve uzunca süredir devam eden bölgesel çatışmaların yarattığı güç boşluklarını dolduruyorlar. İsrail ve Filistin arasında kuşaklar boyu devam eden çatışma, bölgede barış ve refahı engelleyen en önemli problemdir.¹⁸ Bu gün, cihatçı terörist gruplardan ve İran'dan kaynaklanan tehditler, İsrail'in bölgedeki sorunların kaynağı olmadığını ortaya koymuştur. Devletler, müşterek tehditlerle mücadele ederken İsrail ile artan bir şekilde ortak işbirliği imkânı oluşturuyorlar.

ABD mevcut ortaklıkları güçlendirerek ve yenilerini kurarak, istikrar yoluyla bölgenin güvenliğini artıracaktır. Entegre Körfez İşbirliği Konseyi dâhil olmak üzere, ortaklarımızın istikrarlı ve zengin bir bölge oluşturma gayretlerine yardım edeceğiz. Bağımsız bir devlet olan Irak'la stratejik ortaklığımızı güçlendireceğiz, Suriye iç savaşına barışçı bir yol bularak, göçmenlerin evlerine dönmesi ve emniyetle yaşamlarını inşa etmesine yardımcı olacağız.¹⁹ Ortaklarımızla birlikte, İran rejiminin nükleer silah imkânına karşı koyarak bölgedeki etkisini dengeleyeceğiz. İsrail ve Filistin için kabul edilebilir bir barışı kolaylaştırma yönünde taahhütlerimizi sürdürüyoruz. Teröristlerin istismar ettikleri sosyal ve ekonomik eşitsizlikleri ele alarak, devam eden reformları destekleyeceğiz. Mısır ve Suudi Arabistan dâhil olmak üzere bölgedeki devletlerin ekonomilerini modernize etmelerini teşvik edeceğiz. Bölgede hazır bulunması gereken Amerikan askeri varlığını sürdürerek, Amerika ve müttefiklerini terörist saldırılara karşı koruyacak ve lehimize olan bölgesel güç dengesini muhafaza edeceğiz. Ortaklarımıza, müşterek çalışabilir füze savunma kapasitesine sahip olmaları için yardım edeceğiz.

¹⁷ ABD Başkanı Trump, katıldığı bir televizyon programında tehdidini bir üst perdeye taşıyarak, "Avrupa Birliği, Çin kadar kötü ama sadece daha küçük" açıklamasını yaparak, müttefikleri açısından ne kadar güvenilmez biri olduğunu ispatlamış oldu.

¹⁸ ABD, 14.05.2018 tarihinde Tel Aviv'deki Büyükelçiliğini tartışmalı bir şekilde, Filistin ve Arap dünyasının tüm tepkilerine rağmen Kudüs'e taşımıştır. ABD'nin bu girişiminin, Filistin sorununun çözümü konusunda tüm inisiyatifini yitirmesine neden olduğu açıktır.

¹⁹ ABD Suriye konusunda Türkiye'nin tüm tepkilerine rağmen Suriye'nin Kuzey Doğusunda (Fırat'ın doğusu), terörist gruplarla işbirliği yaparak bir Kürt bölgesi oluşturmaya çalışmasının, Suriye ve bölgeye barış değil yeni çatışma alanları ve problemlere yol açacağı açıktır.

Dünyanın petrol ve doğal kaynaklar açısından önemli olduğu kadar, savaş ve çatışmaların yoğunluğu açısından en sorunlu bölgesi olan Orta Doğu'da Amerika'nın politikalarının başarılı olması oldukça zor görülmektedir. Ortadoğu'daki enerji kaynaklarının güvenliği, tüm ülkeler için hayati önem taşıyan çok hassas bir konudur. Buradaki dengeleri tek başına değiştirmeye yönelik her girişim rakip güçler tarafından açık bir saldırı olarak değerlendirilip anında karşılık görecektir. Washington yönetiminin, Tel Aviv'deki Büyükelçiliğini Filistin ve Arap dünyasının tüm tepkilerine rağmen Kudüs'e taşıması, İsrail Filistin sorununun çözümü konusunda tüm inisiyatifini yitirmesine neden olduğu açıktır. Suriye'de yaşanan olaylarda izlediği yanlış politikalar yüzünden yalnız kalarak bölgede aktif rol almaktan geri durmak zorunda kalmıştır. ABD'nin stratejik ortağı ve en güçlü müttefikleri olan Türkiye'nin tüm tepkilerine rağmen, Fırat nehrinin doğusunda terörist gruplarla iş birliği yaparak Türkiye için açık bir tehdit olacak bir Kürt bölgesi oluşturmaya çalışmasının müttefiklik ve dostlukla uyumlayan bir yaklaşım olduğu ibretle görülmüştür.

ABD Başkanı Donald Trump'ın Ulusal Güvenlik Danışmanı John Bolton, ülkesinin “yeni terörle mücadele stratejisini” 5 Ekim'de açıkladı. Buna göre; ABD, İran'ı uluslararası terörizmin merkezi olarak ilan ederek, bu merkezden beslenen radikal İslamcı terör gruplarının Amerika'ya ve onun yurtdışındaki çıkarlarına en önemli tehdidi oluşturduklarını belirtiyor. ABD'nin İran'a yönelik stratejisinin ana esaslarının şunlardan oluştuğu görülmektedir: ekonomik yaptırımlar yoluyla İran ekonomisini zayıflatmak, halkın yönetime karşı hoşnutsuzluğu artırarak yönetime karşı toplumsal bir muhalefeti başlatmak; İran'ı kendi iç sorunları ile uğraşmak zorunda bırakarak Suriye ve Lübnan üzerinden İsrail'e uzanan baskısını önlemek; Tahran'ın Bahreyn ve Yemen vasıtasıyla Suudi Arabistan'la rekabette dengeyi kendi lehine değiştirmesine engel olmaktır. Trump yönetimi ayrıca, İran'ın Katar'la işbirliği yapmasından son derece rahatsız olup bu işbirliğini engellemeye çalıştığı bilinmektedir.²⁰ ABD'nin, İran'a karşı bir “Arap NATO'su” kurmaya çalıştığı gözlemlenmektedir. Ortadoğu Stratejik İttifakı isimli bu yapılanma “*The Middle East Strategic Alliance*” (MESA), Suudi Arabistan, Birleşik Arap Emirlikleri, Kuveyt, Bahreyn, Katar, Umman, Mısır, Ürdün ve Amerika'dan oluşmaktadır. Amerika'nın bölgede asıl gerçekleştirmek istediği amacın, Arap-Fars Körfezi'ni ve Hürmüz Boğazı'nı kontrol ederek Çin ve Hindistan'ın İran'la enerji bağımlı kesmek olduğu değerlendirilmektedir. (Yılmaz, 2017, s. 186). Hiç şüphesiz terörle mücadele gerekçesi altında Amerika'nın bölgede yapacağı tüm bu girişimler, komşu ülke olarak Türkiye'yi yakından ilgilendirmektedir.

4.4. Güney ve Merkez Asya

Dünya nüfusunun ¼'den fazlasını barındıran, 50'den fazla terör grubunun faaliyet gösterdiği, hızla büyüyen ekonomilerin ve nükleer silaha sahip iki devletin yer aldığı bu bölge, en karmaşık güvenlik tehditlerinin yanı sıra büyük fırsatlar da sunmaktadır.

Amerika, Pakistan'da konuşlu terörist gruplardan kaynaklanan tehditlerle karşı karşıya kalmayı sürdürüyor. Hindistan ve Pakistan arasında çatışma potansiyeli nükleer bir savaşa neden olabileceğinden sürekli bir diplomatik dikkat gerektiriyor. Amerika'nın ve müttefiklerinin bölgedeki çıkarlarını korumak için orantılı bir askeri varlığının mevcudiyeti şarttır. Ayrıca, askeri ve nükleer silahların, teknolojilerin ve materyallerin teröristlerin eline geçmesine engel olunması gerekmektedir. ABD, bölgede istikrarlı ve kendi kendine yeterli bir Pakistan ve Afganistan görmek istiyor. Bu amaçla; Hindistan'la stratejik ortaklığımızı geliştireceğiz ve onun Hint Okyanusunda lider rolünü destekleyeceğiz. Pakistan'a terör karşıtı gayretlerini artırması için baskı yapacağız. Çünkü hiçbir ortaklık, diğer ortağın çalışanlarını ve vatandaşlarını hedef

²⁰ İran ve Katar'ın ortak sahasında 51 trilyon metreküplük dev doğal gaz rezervi olduğu değerlendirilmektedir. Katar'ın payının İran üzerinden mi, yoksa Suudi Arabistan-Ürdün güzergâhı üzerinden mi pazarlanacağı, Ortadoğu'daki önemli jeopolitik problemlerden biri olarak görülmektedir.

alan teröristlere destek veren bir ülkeyle sürdürülemez. Pakistan'ın nükleer varlıklarına karşı sorumlu bir şekilde davranmasını teşvik ediyoruz. Afganistan'la bölgede barış ve güvenliğin artırılması için ortaklığımızı sürdürürken, hükümetin yolsuzlukla mücadelesini ve reform çabalarını destekleyeceğiz. Çin'in bölgedeki etkisi arttıkça, Güney Asyalı uluslara yardıma devam edeceğiz. Afgan hükümetinin ve güvenlik güçlerinin Taliban, IŞİD, El-Kaide gibi unsurlara karşı mücadelesini destekliyoruz. Afgan güvenlik güçlerinin savaşma kabiliyetini artırarak, Taliban'ın bu mücadeleyi kazanamayacağına ikna edeceğiz. Pakistan'ın topraklarında faaliyet gösteren terör gruplarının karşı kararlı bir şekilde harekete geçmesi için ısrarcı olacağız.

4.5. Batı Yarımküresi

İstikrarlı, dost ve zengin devletlerin yer aldığı Batı Yarımküresi ABD'nin güvenliğini artırmakta ve ekonomisine fayda sağlamaktadır. Ortak değerleri ve ekonomik çıkarları paylaştığımız demokratik devletler şiddete engel olmak, uyuşturucu trafiği, illegal insan kaçakçılığı gibi güvenliğimizi tehdit eden, rakiplerimize hareket alanı sağlayan tehlikelere karşı yanımızda olacaklardır. Guatemala, Honduras, El Salvador dâhil olmak üzere Orta Amerika devletlerinin güvenliği çeteler, suç örgütleri, şiddet ve yolsuzlukla tehdit edilmektedir. Venezüella ve Küba'da hükümetler solcu otoriter modelleri takip ederek ve halkını ihmal ediyor. Çin devlet güdümlü yatırımlarla bölgeyi kendi yörüngesine çekmeye çalışıyor. Rusya, bölgede Soğuk Savaşın başarısız politikalarını sürdürmekte ısrar ediyor. Çin ve Rusya Venezüella'daki diktatörlüğü destekliyor, bölgeye silah satışlarını artırıp ve askeri bağlantılarını geliştiriyorlar. Ancak, yarımküredeki demokratik devletler egemenliklerine yönelik tehditlerle mücadelede Amerika ile ortak menfaatleri paylaşıyorlar. Amerika, Kanada ile stratejik ve savunma ortaklığını paylaşmakta, bölgedeki diğer önemli ülkelerle ilişkilerini derinleştirmektedir.

4.6. Afrika

Afrika umutlar ve zorluklar kıtası olmayı sürdürüyor. Amerikan mal ve hizmetleri açısından Afrika yeni bir Pazar olma potansiyelinin yanı sıra, dünyanın en hızlı büyüyen ekonomileri de ihtiva ediyor. Afrika'nın nüfusu ve zenginliği arttıkça, Amerika'nın kaliteli ihraç ürünlerine talebi de artacaktır. Ancak, yolsuzluk ve zayıf hükümetler yeni ekonomik fırsatları tehdit etmektedir. Pek çok Afrikalı ülke, cihatçı teröristlerin ve aşırı şiddet yanlısı grupların muharebe alanı haline gelmiştir. IŞİD, El Kaide ve onların unsurlarının kıtadaki saldırıları daha da yıkıcı olmakta, ABD vatandaşlarını ve menfaatlerini hedef almaktadır. Afrikalı devletler ve bölgesel kuruluşlar her ne kadar bu cihatçı unsurlarla mücadele konusunda taahhütte bulunuyor olsalar da, güvenlik güçleri henüz yeterince güçlü değildir. Çin, Afrika'nın en büyük ticari ortağı olarak kıtadaki ekonomik ve askeri varlığını geliştiriyor. Amerika, dünya ekonomisiyle bütünleşmiş, vatandaşlarının ihtiyaçlarını karşılayabilen, güvenlik ve barışa yönelik tehditleri karşılayabilecek istikrarlı bir Afrika arzu ediyor. Ticari ilişkileri geliştirerek, iş imkânı yaratarak, Afrika devletleri arasında ekonomik entegrasyonu destekleyeceğiz. Çin'in kıtadaki etkisine alternatif olmak ve menfaatlerimizi artırmak için Amerikan ürün ve hizmetlerimizi kıtaya sunacağız. Teröre karşı ortaklarımızla çalışmayı sürdüreceğiz, insan kaçakçılığı, yasa dışı silah ticareti ve doğal kaynakların sömürülmesine engel olacağız.

Stratejinin sonuç bölümünde ise; ABD Ulusal Güvenlik Stratejisi'nin "realizm prensipleri" tarafından yönlendirildiği tekrar vurgulanmaktadır. "Stratejimiz realisttir, çünkü uluslararası politikada gücün merkez rolünün inkâr edilemez olduğunu, egemen devletlerin barışçı bir dünya için en iyi umut olduğunu görüyor ve bu stratejinin uluslararası menfaatlerimizi en açık şekilde tanımladığına inanıyoruz. Amerika'nın gücü tarafından belirlenmiş değerler dünyayı daha özgür, daha güvenli ve daha refah yapacaktır".

5. Sonuç

ABD Ulusal Güvenlik Stratejisi'ne yönelik bu eleştirel yaklaşımın, dünya siyasetinde yer alan Rusya, Çin, İran, Kuzey Kore ve diğer ülkelerin stratejilerinin olumlu ve doğru görüldüğü anlamı taşımadığının altını bir kez daha vurgulamak gerekir. Belirtilen bu ülkelerde demokrasinin tam olarak işlemediği, lider merkezli otoriter rejimler olduğu herkesçe malumdur. Uluslararası yapıyı şekillendiren aktörlerin süper güçler, büyük devletler olduğu gerçeğinden hareketle, Amerika'nın gerçekleştirmeyi amaçladığı stratejik hedefler, onun güç konumuyla yakından ilişkili olsa da, Rusya ve Çin gibi hafife alınamayacak rakiplerin menfaatleriyle çakışmaktadır. Değişimin sadece yükseliş ve çöküşle gerçekleşebileceğini öngören realist teoriler bu noktada, rakipleri ancak güç yoluyla, yani savaşla, buna razı edilebileceğini söylemektedir. Uzlaşma ve işbirliğinden uzak böylesi bir stratejinin, demokratik olmayan devletlerin çatışmacı ve buyurgan bir üslupla uluslararası toplumu tedirgin etmeye yönelik bir girişimi olarak algılanması daha kolay iken, köklü bir liberal demokrasi geçmişine sahip bir ülke yönetiminin böyle bir stratejik anlayışı beyan etmesi şaşırtıcı olmuştur.

Dünya genelinde diğer rakip devletlerin çatışmacı ve güç politikalarını esas alan realist yaklaşımlarına rağmen, ABD'nin savuna geldiği değerlerle uyumlu bir biçimde, uluslararası ilişkilerde barışı, uzlaşmayı ve işbirliğini korumayı esas alan bir doktrini stratejisinin merkezine koymasının daha doğru olacağı değerlendirilmektedir. Putin, Aralık 2016 yılında Rusya'nın yeni Dış Politika Konseptini onaylayarak, ülkesinin modern dünyadaki konumunun büyük bir güç merkezi olduğuna vurgu yapmıştır. Putin özellikle uluslararası alanda Moskova'nın çıkarlarını ve katılımını dikkate almadan hiçbir siyasi sorunun çözülemeyeceğinin altını çiziyor. Doğu Avrupa'da NATO'nun askeri altyapısının genişlemesinin bir tehdit olduğunu ifade ederek, buna ciddi şekilde karşılık verileceğine dikkat çekiyor. Görüleceği üzere, rakip güçler de çatışma ve güç mücadelesinde geri kalmayacaklarının işaretini vermektedirler.

Tehlikeli olan husus, ABD, Rusya ve Çin gibi büyük devletlerin güvenlik stratejilerindeki tehdit algıları ve bu tehditlere karşı geliştirdikleri yöntemlerin birbirine çok benzediği ve özellikle realizmin çatışmacı güç mücadelesi karakterini yansıtmasıdır (Yalçın, 2017, s. 11). Büyük devletler her ne kadar söylemlerinde uluslararası ilişkilerde istikrar kavramına vurgu yapsalar da, yöntem olarak işbirliğinden ziyade çatışmacı ve zorlayıcı realist yöntemleri tercih etmekten geri kalmıyorlar.

Yukarıda açıklandığı üzere, ABD Ulusal Güvenlik Stratejisi'nin dünya barışı için yarattığı en büyük endişe, dokümanın realist bir görüşü esas alarak hazırlanmış olmasıdır.²¹ Bu durum Amerika'nın güç konumunu yansıtıyor olsa da rakip aktörlerin bunu kolayca kabul edeceklerini düşünmek fazla iyimserlik olacaktır. Realizm devletlerarasında işbirliğinden ziyade, güç mücadelesini temel alan ve savaşların kaçınılmaz bir kader olduğu düşüncesini vurgulayan bir siyaseti tanımlamaktadır (Levy, 2006, s. 354). Realist politikalar, üstün bir otoritenin olmadığı uluslararası ortamda savaşları önlemenin yegâne yolunun devletlerarasında sağlanacak güç dengesiyle gerçekleşeceğini öngörür. Bu anlayışa göre uluslararası ilişkilerde evrensel değerler, ahlaki standartlar ve kurallardan ziyade, sadece ve sadece ülke çıkarları ve menfaatler söz konusudur (Arı, 2008, ss. 164-170).

Trump'ın hazırlamış olduğu bu güvenlik stratejisi, uluslararası ilişkilerde savaşın tecrübelerinden yola çıkılarak, barış ve işbirliğinin merkezi olarak kurulan BM ve diğer bölgesel işbirliği kurumlarını göz ardı ederek, güç odaklı ve çatışmacı bir uluslararası üslubu dikte etmeye çalışmaktadır. Bu realist yaklaşım sadece rakip aktörleri değil, ABD'nin ortakları ve müttefiklerini de tedirgin eden bir tavidir. ABD'nin Batı Blokunun dağılması pahasına en yakın

²¹ Realist teori uluslararası politikayı bir güç mücadelesi şeklinde resmetme yoluna gitmiştir. Teori gayretini, barış ve işbirliğinden ziyade savaşların patlak vermesine zemin hazırlayan toplumsal zihniyet ve altyapıya yöneltmeyi tercih etmiştir

müttefiklerini hedef almaktan çekinmemesi, onlara karşı dostça olmayan ekonomik uygulamaları yürürlüğe sokması taraflar arasında ciddi güvenlik krizine neden olmuştur. Hiç şüphesiz bu anlayış kısa sürede karşı bir reaksiyona sebep olacak, bu durum uluslararası barış ve güvenliği tehdit eden bölgesel gerilimlerin tırmanmasına neden olacaktır. Nitekim 2007 yılında Rusya devlet başkanı Putin Münih'te yaptığı bir konuşmada "tek kutuplu bir dayatmaya müsamaha göstermeyeceğini ve Amerika'nın kurallarına göre oynamayacağını" belirtti (Yılmaz, 2018, s. 1).

Uluslararası ilişkileri sadece güce dayalı veya kuvvet kullanımına endeksleyen realist yaklaşımların savaş ve çatışmaların kaynağını teşkil ettiği görüşü, yaşanan iki büyük dünya savaşı ile doğrulanmış bir gerçektir. Sağduyu sahibi pek çok siyaset bilim adamının endişesinin merkezinde bu gerçek yatmaktadır. Şayet realist yaklaşımın bu tırmanışı dünya siyasetine egemen olursa, yaşanacak büyük savaşın insanlığın sonunu getirecek nükleer bir felakete yol açacağını tahmin etmek çok da zor olmayacaktır. Maalesef 1. Dünya Savaşı öncesinde olduğu gibi, uluslararası uyumsuzlukları kuvvet yoluyla değil, uluslararası hukuk kuralları, görüşme ve uzlaşma yoluyla giderilmesinin çözüm merkezi olarak gösterilen BM'nin bu sürecin önlenmesinde hiçbir etkisi olamayacaktır.

Yaşanan küçük çaplı savaş ve çatışmalara rağmen, yarım yüzyılı aşkın bir süredir dünya barışının korunmasında uluslararası liberal değerler ve kurumlar çok büyük rol oynamıştır. ABD yönetiminin, soğuk savaşın en zor dönemlerinde bile uluslararası barış ve güvenliğin korunmasında çok önemli görevler üstlenmiş olan BM gibi uluslararası kurumları göz ardı ederek, geçmişin denenmiş realist yaklaşımlarını yeni bir politika olarak ulusal güvenlik stratejisinin merkezine koyması ne Amerika'nın ne de dünya barışının hayrına olmayacağı açıktır.

Ancak, bu konuda karamsar olmak için henüz erken olduğu söylenebilir. Liberal demokrasileri diğer yönetim biçimlerinden ayıran en önemli özellikler; halkın kendisini yönetecek kişileri kendi seçmesi, idarenin tüm işlemlerinin hukuka uygun yürütülmesi, özgür medya, kuvvetler ayrılığı ilkesi ile iktidarın denetlenme ve hesap sorulabilme imkânı, koruma altına alınmış temel hak ve özgürlüklerdir. Gerçek anlamda demokrasiyle yönetilen ülkelerde, karar vericilerin dış politika oluşturmada kişisel özellikleri ve keyfi davranışlarının önünde en büyük engel demokratik kurumların varlığı ve yurttaşların bilinçli tepkileridir. Bu tip ülkelerde liderler, güç kullanım kararlarının siyasi bedelini ödemek zorunda kalacaklarından daha tedbirli davranmaktadırlar. İktidarları denetleyen sistemlerin etkisizleştirilmesi ve liderlerin uzun süre iktidarda kalmaları; liderde vazgeçilmezlik yanılgılarına, yargılama bozukluklarına ve risklere karşı duyarsızlıklara neden olmaktadır (Robertson, 2012, ss. 6-9). İktidar gücünün sarhoş edici özelliği lideri eninde sonunda diktatörleştirmeye yöneltmektedir. Güçlü devletlerin lider özellikleri bile, uluslararası ilişkilerde barışın korunması açısından tek başına bir risk faktörüdür. Waltz, incelemeleri neticesinde savaşın nedenleri arasında şu üç hususun altını çiziyor; insan doğası, devletlerin yapısı ve uluslararası sistemin anarşik yapısı (Waltz, 2001, s. 232). Devlet başkanları ve liderlerinin karakteri, davranışları ve aldığı kararlar uluslararası ilişkileri tehlikeli bir biçimde savaşa doğru tırmandırabilir. Tecrübeli ve olgun bir devlet adamlığı üslubu ve yaklaşımından ziyade, Trump'ın, öfkeli ve değişken kişisel tavrını yansıtan bu güvenlik stratejisinin, farklı bir politik söylem olarak rakip ülkelere gözdağı vererek, onları Amerikan menfaat ve çıkarlarına karşı daha saygılı ve dikkatli olmaları yönünde verilmiş bir mesaj olarak da okumak mümkündür. Ancak, karşılıklı güven ve işbirliğinin ortadan kalktığı bir uluslararası ortamda, yaşanan gerilimleri her zaman kontrol altında tutmanın mümkün olmayacağı, rakip

tarafın ön alıcı veya yanlış bir hamlesinin olayları geri döndülemeyen bir noktaya tırmandırabileceği de akıldan çıkarılmamalıdır.²²

Kaynakça

- Arı, T. 2002. *Uluslararası İlişkiler Teorileri*. Bursa: MKM yayıncılık.
- Beitz, C. 1979. *Political Theory and International Relations*, Princeton University Press.
- Bull, H. 1995. *The anarchical society, a study of order in World politics*. Macmillan Press.
- Drew, D. M., Snow, D. M. 2006. *Making 21st Century Strategy*. Air University Press.
- Göktepe, O. 2017. *United Nations Peacekeeping Operations*. İstanbul: Cinius Yayınevi.
- Heywood, A. 1997. *Politics*. Palgrave Macmillan.
- Kissenger, H. 1994. *Diplomacy*. New York: Simon and Schuster.
- Levy, J. 2006. *War and Peace, Handbook of International Relations*. London.
- Morgenthau, H. 1993. *Politics Among Nations, The struggle for power and peace*. McGraw-Hill
- Robertson, I. 2012. *The Winner Effect, The neuro science of success and failure*. New York.
- Salman, A. and Bick, A. 2017. *Trump's National Security Strategy: a new brand of mercantilism*. Carnegie Endowment for International Peace.
- Snow D. 2016. *Thinking About National Security*. Routledge.
- Sokolski, H. 2004. *Getting Mad: Nuclear Mutual Assured Destruction, its origins and practice*. University of Michigan Library Press.
- Uygun O. 2003. *Demokrasinin tarihi, felsefi ve ahlaki boyutları*. İstanbul: İnkılap Kitapevi.
- Uygun, O. 2003. *Demokrasinin tarihsel, felsefi ve ahlaki boyutları*. İstanbul: İnkılap Kitapevi
- Waltz, K. 2001. *The State and War*. New York: Columbia University Press.
- Waltz, K. 2010. *Theory of International Politics*. Waveland Press.
- Watson, A. .2003. *The Evolution of International Society*. New York: Routledge.
- Yalçın, H. B. 2017. "Ulusal Güvenlik Stratejisi: ABD, İngiltere, Fransa, Rusya, Çin." *Strateji Araştırmaları Serisi-2*. İstanbul: SETA.
- Yılmaz, S. ve Alagöz, İ. 2017. *CIA ve Orta Doğu*. İstanbul: Kripto Basın Yayın.
- Yılmaz, S. .2018. Rus Realizmi, *Academia*. 15.10.2018
http://www.academia.edu/35634925/Ortadoguda_Rus_Realizmi_ve_Turkiye.

²² 2018 yılında Military Times gazetesinin ABD Silahlı Kuvvetler personeli arasında yaptığı bir ankette, katılanların yarısının Donald Trump yönetiminde ülkenin büyük çaplı bir savaşa girebileceğine inandıklarını ortaya koydu. Gazetenin, 2017 yılında aynı içerikteki anketinde, savaş olabileceğini düşünen askerlerin oranı %5 olarak belirlenmişti. Anket sonuçlarına göre, ABD'ye en fazla tehdidi Rusya olarak görenler %71 iken, bunu ikinci sırada %69 ile Çin almıştır.